

Wyrok z dnia 2 lipca 2009 r.

II BU 28/08

Zastosowanie nieobowiązującego przepisu prawa i przyznanie świadczenia przedemerytalnego osobie, która nie spełniała ustawowych przesłanek do jego nabycia, stanowi rażące naruszenie prawa i uzasadnia uwzględnienie skargi o stwierdzenie nieważności prawomocnego orzeczenia (art. 424⁴ i 424¹¹ § 2 k.p.c.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Małgorzata Gersdorf, Roman Kuczyński.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 2 lipca 2009 r. sprawy z wniosku Jerzego T. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B. o świadczenie przedemerytalne, na skutek skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12 czerwca 2007 r. [...]

s t w i e r d z i ł niezgodność z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12 czerwca 2007 r. [...].

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2007 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 29 grudnia 2005 r. oddalający odwołanie wnioskodawcy Jerzego T. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w B. z dnia 1 sierpnia 2005 r. odmawiającej mu prawa do świadczenia przedemerytalnego, w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy prawo do tego świadczenia od dnia 1 lipca 2005 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca pozostawał w stosunku pracy do dnia 7 lutego 2004 r. Przyczyną ustania zatrudnienia była likwidacja stanowiska pracy. Do tego dnia wnioskodawca wykazał łącznie 34 lata, 1 miesiąc i 28 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz ukończył 61 lat. Okres pobierania zasiłku dla bezro-

botnych przypada po rozwiązaniu stosunku pracy od dnia 6 sierpnia 2004 r. Wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego (data wpływu do organu rentowego - 13 lipca 2005 r.) wnioskodawca złożył z zachowaniem terminu miesięcznego od otrzymania zaświadczenia o pobieraniu zasiłku dla bezrobotnych. Decyzją z dnia 9 sierpnia 2005 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do świadczenia przedemerytalnego z uwagi na fakt, że do dnia rozwiązania stosunku pracy nie udokumentował wymaganych 35 lat okresu zatrudnienia (stażu pracy). W odwołaniu od tej decyzji wnioskodawca domagał się wliczenia do stażu pracy także okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych przypadającego po ustaniu stosunku pracy.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że warunki nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego określone w art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. Nr 120, poz. 1252 ze zm., zwanej dalej ustawą o świadczeniach przedemerytalnych), tj.: ukończenie przez mężczyznę 60 roku życia do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz posiadanie 35 lat okresu uprawniającego do emerytury, muszą być spełnione w dacie zakończenia stosunku pracy. Tymczasem okres pobierania zasiłku przez wnioskodawcę nastąpił po ustaniu zatrudnienia (tj. dnia 6 sierpnia 2004 r.), nie może być zatem uwzględniony przy ustalaniu przesłanek prawa do tego świadczenia. Sąd stwierdził przy tym, że „rozpoznając sprawę przeoczono możliwość stosowania ustawy z 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (w brzmieniu z dnia 31.05.2004 r.) gdyż powód zarejestrował się w urzędzie pracy przed dniem przejścia przez ZUS przyznawania i wypłaty świadczeń przedemerytalnych tj. 1 sierpnia 2004 r. Zgodnie z art. 37k ust. 1 pkt 2 cytowanej ustawy prawo do świadczenia przysługuje mężczyźnie, który w roku kalendarzowym rozwiązania stosunku pracy osiągnął 60 lat i okres uprawniający do emerytury. Powód spełnia powyższe warunki.”

Sąd Apelacyjny uznał apelację wnioskodawcy za uzasadnioną, jednak z innych powodów niż w niej wskazane. Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, przy rozstrzygnięciu sprawy uszło uwadze tego Sądu unormowanie zawarte w ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514 ze zm., zwanej dalej ustawą o przeciwdziałaniu bezrobociu). Sąd Apelacyjny wskazał, że z art. 37k ust. 1 pkt 2 tej ustawy, w brzmieniu obowiązującym na dzień 31 maja 2004 r., wynika, że świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie spełniającej określone w ustawie warunki do uzyskania statusu bez-

robotnego i prawa do zasiłku jeżeli w roku kalendarzowym, w którym został rozwiązany stosunek pracy lub stosunek służbowy z przyczyn dotyczących zakładu pracy ukończyła: - mężczyzna 60 lat oraz posiada okres uprawniający do emerytury. Wnioskodawca ukończył 60 lat w dniu 24 stycznia 2003 r., a stosunek pracy został rozwiązany z przyczyn dotyczących pracodawcy z dniem 7 lutego 2004 r., zaś wnioskodawca został zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w B. w dniu 29 lipca 2004 r. z prawem do zasiłku dla bezrobotnych od dnia 6 sierpnia 2004 r. Wobec tego Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji przyznając wnioskodawcy prawo do świadczenia przedemerytalnego, począwszy od miesiąca złożenia wniosku o to świadczenie (13 lipca 2005 r.), tj. od dnia 1 lipca 2005 r.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia pełnomocnik organu rentowego zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. Skargę oparł na podstawie naruszenia prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych w związku z art. 37k ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o przeciwdziałaniu bezrobociu, wnosząc o stwierdzenie, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z art. 37k ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu bezrobociu w brzmieniu obowiązującym na dzień 31 maja 2004 r. Skarżący podniósł, że zastosowanie wówczas obowiązującego przepisu nie dawało wnioskodawcy prawa do świadczenia przedemerytalnego z uwagi na brak 35 lat pracy w dniu rozwiązania stosunku pracy. W związku z tym rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego rażąco narusza prawo, jak również konstytucyjną zasadę równego traktowania obywateli w świetle prawa. W wyniku wydania zaskarżonego wyroku skarżący poniósł szkodę w postaci bezpodstawnie wypłaconego świadczenia przedemerytalnego za okres od 1 lipca 2005 r. do 31 października 2006 r. (począwszy od dnia 1 listopada 2006 r., w którym wnioskodawca nabył prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy) w wysokości 11.052,32 zł. Skarżący wskazał, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków nie było możliwe, gdyż wniesiona przez niego skarga kasacyjna została odrzucona postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 14 lipca 2008 r., z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398⁶ § 1 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istota skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sprowadza się do zakwestionowania zastosowania przez Sąd Apelacyjny przepisu przejściowego ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (art. 29 ust. 2), a w konsekwencji oparcia rozstrzygnięcia na przepisie bez uwzględnienia jego brzmienia obowiązującego w rozpoznawanym stanie faktycznym (art. 37k ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu).

Zgodnie z art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych „osoby, które do dnia przejścia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznawania i wypłaty świadczeń przedemerytalnych zarejestrowały się w urzędzie pracy i spełniały warunki do nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego nabywają to prawo na zasadach określonych w ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514, ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dniu poprzedzającym dzień wejścia w życie niniejszej ustawy”. Chodzi tu o dzień 31 maja 2004 r. ponieważ ustawa o świadczeniach przedemerytalnych weszła w życie z dniem 1 czerwca 2004 r. (art. 32 tej ustawy). Natomiast art. 37k ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu bezrobociu, w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 maja 2004 r., stanowił, że „świadczenie przedemerytalne przysługuje (...) osobie, spełniającej określone w ustawie warunki do uzyskania statusu bezrobotnego i prawa do zasiłku, jeżeli do dnia rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 50 lat kobieta i 55 lat mężczyzna oraz osiągnęła okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 30 lat dla kobiet i 35 lat dla mężczyzn”. W takim brzmieniu przepis ten obowiązywał od dnia 1 stycznia 2002 r. na mocy art. 3 pkt 14 lit. a tiret drugie ustawy z dnia 17 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. Nr 154, poz. 1793). Uznając, że w rozpoznawanej sprawie należało zastosować regulację zawartą w ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o przeciwdziałaniu bezrobociu Sąd Apelacyjny zacytował art. 37k ust. 1 pkt 2 tej ustawy, w jego mniemaniu, w brzmieniu obowiązującym na dzień 31 maja 2004 r. Jednak w rzeczywistości Sąd przytoczył i oparł swoje rozstrzygnięcie o art. 37k ust. 1 pkt 2 ustawy przeciwdziałaniu bezrobociu w brzmieniu obowiązującym jeszcze przed zmianą z dnia 1 stycznia 2002 r., a więc w wersji już nieobowiązującej w dniu 31 maja 2004 r. Wówczas przepis ten stanowił, że świadczenie przedemerytalne przy-

sługuje osobie, spełniającej określone w ustawie warunki do uzyskania statusu bezrobotnego i prawa do zasiłku, jeżeli: w roku kalendarzowym, w którym został rozwiązany stosunek pracy lub stosunek służbowy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, ukończyła co najmniej 55 lat kobieta i 60 lat mężczyzna oraz posiada okres uprawniający do emerytury. Zastosowanie art. 37k ust. 1 pkt 2 w wersji nieobowiązującej w rozpoznawanym stanie faktycznym doprowadziło do przyznania świadczenia przedemerytalnego osobie, która nie spełniała ustawowych przesłanek. Zgodnie bowiem z brzmieniem tego przepisu obowiązującym w dniu 31 maja 2004 r. wnioskodawca powinien legitymować się 35-letnim stażem pracy w dniu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Tymczasem wnioskodawca w dniu 7 lutego 2004 r. (ustania zatrudnienia) posiadał łącznie 34 lata, 1 miesiąc i 28 dni okresów składkowych i nieskładkowych. W świetle wówczas obowiązujących przepisów nie było zatem podstaw do przyznania mu prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy, na podstawie art. 424¹¹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====